

Samråd i Folketingets Klima-, Energi- og Forsyningsudvalg d. 28. november 2019 vedr. 400 kV- forbindelse i Syd- og Vestjylland

Kontor/afdeling
Center for Grøn Omstilling

Team
EI og kritisk infrastruktur

Dato
26. november 2019

J nr. 4256

/ PILKT /KOEP

Samrådsspørgsmål E, F, G, H, I, J og K

Folketingets Klima-, Energi-, Forsyningsudvalg har på vegne af Søren Egge Rasmussen og Henning Hyllested stillet ministeren følgende syv samrådsspørgsmål E, F, G, H, I, J og K:

Samrådsspørgsmål E:

"Vil ministeren kommentere artiklen i Jyllands-Posten den 3. november 2019: "Fortiet oplysning: 35 meter høje master gennem Jylland kan undgås"? Ministeren bedes især kommentere oplysningen om, at det er muligt at nedgrave kablerne i jorden – i modsætning til det, som ministeren oplyste på samrådet i udvalget den 5. september 2019, jf. (2018-19, 2. samling) KEF alm. del samrådsspm. A og B"

Samrådsspørgsmål F:

"Mener ministeren, at ministeren på samrådet i udvalget den 5. september 2019, jf. (2018-19, 2. samling) KEF alm. del – samrådsspm. A og B, gav Folketinget den fulde sandhed om de tekniske muligheder for at nedgrave højspændingskablerne fra Idomlund til den dansk-tyske grænse, når ministeren på samrådet oplyste (som begrundelse for, at kablerne ikke kan nedgraves på hele strækningen), at "det er også rigtigt, at teknologisk er det ikke muligt", "det er simpelthen fysikkens love" og "at det ikke er muligt over de lange strækninger med den volt, som der her er tale om"?"

Samrådsspørgsmål G:

"Vil ministeren kommentere artiklerne i Jyllands-Posten den 4. november 2019: "Kritiske afsnit blev slettet i uvildig rapport om jysk højspændingslinje" og "Afsløring: Sådan blev der rettet i uvildig rapport om master gennem Vestjylland"?"

Samrådsspørgsmål H:

"Vil ministeren redegøre for, om ministeren anser rapporten fra konsulentfirmaet WSP for uvildig, når den på flere punkter er rettet til på foranledning af Energinet og Energistyrelsen? Mener ministeren på den baggrund, at Energistyrelsen har fungeret som garant for at sikre, at Energinet "udelukkende leverede teknisk-fagligt input og ikke kunne påvirke WSP's konklusioner og vurderinger"?"

Samrådsspørgsmål I:

"Vil ministeren specielt forholde sig til:

- "anklagen" i det oprindelige rapportudkast fra WSP om, "at der er tegn på, at Energinets tilgang til de tekniske analyser har været at bruge dem som middel til at understøtte en på forhånd fastlagt konklusion"?
- Konklusionen i WSP's oprindelige rapportudkast om, "at de præsenterede undersøgelser ikke understøtter Energinets konklusion" – og Energinets kommentar hertil om, "at teksten kan ændres.."?
- Konklusionen i WSP's oprindelige rapportudkast om, at de af Energinet fravalgte løsninger C og D (kabellægning af hele strækningen) kunne tænkes at være teknisk mulige – og Energinets kommentar hertil om, at det "ville være en fordel, hvis denne tekst blev ændret"?"

Samrådsspørgsmål J:

"Mener ministeren, at den endelige rapport fra WSP – på baggrund af oplysningerne i Jyllands-Posten – lever op til kravet fra den tidligere energi-, forsynings- og klimaminister: "Jeg har også besluttet, at vi skal have udenlandske eksperter til at se det efter i sømmene, så vi får manet at tvivl i jorden om, hvad der kan lade sig gøre,

og hvad der ikke kan", "Og den undersøgelse vil jeg have trykprøvet ved at lade internationale eksperter foretage en uafhængig vurdering", jf. (2017-18) EFK alm. del – bilag 324?"

Samrådsspørgsmål K:

"Hvad er ministerens kommentar til, at Energistyrelsen ifølge Jyllands-Posten har bedt Anna Ferguson, power systems director i WSP, om ikke at stille op til interview med Jyllands-Posten?"

Ministerens svartale:

[Samrådsspørgsmål E og F]

Jeg er i det første spørgsmål blevet bedt om at kommentere Jyllands-Postens artikel med titlen: "Fortiet oplysning: 35 meter høje master gennem Jylland kan undgås", og jeg bliver især bedt om at kommentere oplysningen om, at det skulle være teknisk muligt at nedgrave kablerne.

Indledningsvist vil jeg sige, at det, som Jyllands-Posten kalder en "fortiet oplysning" er en sætning, der optræder på side 39 i WSP's rapport, som har været offentlig tilgængelig siden 17. december 2018. Altså det, der skulle have været fortiet, har været offentlig tilgængelig viden i snart et år. Så den definition kan man sætte spørgsmålstejn ved, tror jeg.

Energistyrelsen afholdt i sidste uge en teknisk høring på Christiansborg for at trykteste konklusionerne i Energinets redegørelse. En høring, hvor jeg ved, at mange af jer her i dag var til stede.

Det var et enigt ekspertpanel ved høringen, som konkluderede, at det ikke er teknisk muligt at kabellægge mere end 15 procent - inden for den afgrænsede tid og med kendte teknologier - hvis elnettet skal kunne drives sikkert.

Jeg har fået gengivet, at WSP meget klart på eksperthøringen præciserede, at den

omdiskuterede sætning på side 39 i deres endelige rapport burde have været ændret, så den stemte overens med rapportens overordnede konklusioner. WSP oplyste desuden, at sætningen var skrevet før, de fik adgang til Energinets modeller og data. Der er altså tale om en fejl, som bestod i en manglende konsekvensrettelse.

Det leder mig til det næste spørgsmål. Om det var korrekt, da jeg på samrådet den 5. september svarede, at det teknologisk ikke er muligt at grave hele strækningen ned.

Mit udsagn fra samrådet den 5. september står ved magt, og konklusionen fra den tekniske høring i sidste uge understøtter det.

Jeg har fået fortalt, at der på den tekniske høring blev anvendt analogien: Én ting er at bygge en bro – noget andet er, om broen kan holde til, at der kører biler på den. Et billede, som passer godt på denne sag. Præmissen for at udbygge elnettet er, at elnettet skal virke.

Energinet konkluderede i 2018, at der højst kan kabellægges 15 procent af strækningen, hvis elnettet samtidig skal fungere uden fejl i komponenter og forbrugernes elapparater. En konklusion, der ikke betvivles af andre af landets eksperter på området.

[Samrådsspørgsmål G og H]

I tredje spørgsmål bliver jeg bedt om at kommentere to andre artikler i Jyllandsposten, hvor det fremføres, at Energinet og Energistyrelsen skulle have rettet og slettet i WSP's rapport.

I fjerde spørgsmål bliver der spurgt, om jeg stadig anser WSP's rapport for uvildig, når Energinet har givet bemærkninger til det første udkast. I samme forbindelse spørges der til, om jeg mener, at Energistyrelsen har fungeret som garant for at sikre, at der ikke var tale om en uhensigtsmæssig påvirkning af WSP's konklusioner.

Det står anført i WSP's rapport fra december 2018, at der har været dialog med Energinet. Jeg har citeret her, som jeg gerne vil dele med jer:

“During the process of report review, WSP has been provided with additional information from Energinet in the form of an Addendum to the initial report (referred to as the “Addendum”) and a presentation on “Technical Issues related to new Transmission Lines in Denmark – Elaboration of Evaluation Criteria” referred to as the “Presentation”.

I pressemeddelelsen den 4. november uddybede Energistyrelsen processen mellem WSP, Energistyrelsen og Energinet i perioden frem mod WSP's udarbejdelse af den endelige rapport fra 2018.

Her vil jeg også gerne citere fra Energistyrelsens pressemeddelelse:

”WSP gjorde undervejs i processen Energistyrelsen opmærksom på, at de manglede adgang til modeller, data og forudsætninger om Energinets arbejde for at kunne foretage en klar konklusion om ikke mindst den maksimale kabellægning. For at sikre konsulentfirmaet mere viden om det danske elsystem arrangerede Energistyrelsen et teknisk møde mellem WSP og Energinet den 5. december 2018, hvor Energinet åbnede op for deres modeller og gav WSP indsigt i disse og i forudsætninger i øvrigt. Energistyrelsen deltog selv i mødet som observatør.

Energinet har derudover svaret på en række konkrete spørgsmål fra WSP og har fremsendt materiale, som er indgået i WSP’s vurdering. ”

En generel betragtning på denne proces, som jo altså var fra før min tid som minister, fra mig lyder: Der skal være plads til, at eksterne konsulenter i forbindelse med udarbejdelse af anbefalinger kan indhente den tilstrækkelige viden, der gør dem i stand til at konkludere. Det kan ikke gøre en rapport mindre uvildig, at den faktisk er underbygget.

Jeg kan her indskyde - tænk sig, hvis man havde sagt til WSP, at de ikke måtte få adgang til Energinets modeller og beregninger. Det havde været kritisabelt.

Energistyrelsen har lagt deres korrespondance om færdiggørelsen af rapporten på deres hjemmeside. De særligt interesserede kan selv læse igennem korrespondancen.

[Samrådsspørgsmål l]

I det femte samrådsspørgsmål bliver jeg bedt om at forholde mig til nogle konkrete formuleringer i WSP's første udkast til en rapport i 2018. Formuleringer, der er nedfældet, før WSP havde den fornødne viden til at konkludere noget som helst.

Her vil jeg også henvise til eksperthøringen i sidste uge, hvor WSP gennemgik, hvordan deres rapport var blevet til og hvordan de nåede deres konklusioner efter dialog med Energinet. Det kan i øvrigt ses på Folketingets TV.

[Samrådsspørgsmål j og k]

Så bliver jeg spurgt til, om WSP's rapport lever op til det oprindelige krav fra den tidligere minister om at mane al tvivl i jorden.

Det korte svar på det spørgsmål er: Ja

Eksperthøringen cementerede, at Energinets konklusioner står ved magt. Der kan højst kabellægges 15 procent af den 170 km lange forbindelse i Syd- og Vestjylland, hvis elnettet skal kunne drives sikkert. Det er det, jeg forholder mig til.

I det sidste spørgsmål bliver jeg bedt om en kommentar til, om WSP er blevet bedt om ikke at udtale sig til pressen.

Jeg har fået oplyst, at Energistyrelsen i første omgang aftalte med WSP, at spørgsmål fra medier blev henvist til Energistyrelsen, som er almindelig arbejdsdeling, når et konsulenthus udfører arbejde for en myndighed.

Ikke desto mindre tilbød Energistyrelsen den 1. november Jyllands-Posten at sætte dem i kontakt med projektlederen i WSP, så de kunne få svar derfra. Der er ikke nogen, der har haft en interesse i at afholde nogen fra at udtale sig i den her sag.

Efter dette samrådsspørgsmål er blevet stillet, udtalte WSP sig i pressen i midten af november og stillede op til eksperthøringen i sidste uge, så alle kunne stille dem alle de spørgsmål, de ville.

[Spørgsmål om Viking Link]

Viking Link er et omfattende projekt, og et projekt, med meget konkrete konsekvenser for borgere, der bor langs den planlagte strækning i Syd- og Vestjylland. Jeg forstår fuldt ud, at enhver ny oplysning i denne sag kan vække optimisme eller mistillid, nye spørgsmål og mange følelser. Uanset om de oplysninger er korrekte eller ej.

Det er en svær situation for dem, der berøres af dette projekt. Det er derfor så meget mere vigtigt at få skabt ro og udredt misforståelser.

[Grænsen for kabellægning]

Hvor meget af forbindelsen, der kan graves ned i jorden, er et spørgsmål om teknik og fysik. Jeg glad for, at der på den tekniske høring i sidste uge var enighed blandt en række forskellige eksperter om, hvad der teknisk er muligt, og at Energinet går helt til grænsen af det teknisk forsvarlige.

At vi nu har fastlåst den tekniske andel for kabellægning af strækningen, får ikke problemet til at forsvinde for borgerne der bliver berørt. Det er jeg klar over.

Jeg synes det er godt, at Energinet i dette forløb har indledt en tidlig dialog med berørte borgere, så den endelige linjeføring kan etableres under størst mulig hensyn til de individuelle ønsker og behov.

Ud over tvivlen om de tekniske muligheder er debatten de seneste uger gået på processen og den politiske beslutning om at igangsætte Viking Link-projektet. Det er en proces, som ingen ønsker sig gentaget, tror jeg. Uanset om man er regeringsparti eller oppositionsparti. Lad mig komme tilbage til det.

Borgere helt tæt på en højspændingsledning skal træffe et svært valg, om de vil blive boende tæt ved højspændingsmasterne eller flytte fra deres bolig.

Der skal ikke herske nogen tvivl om, at jeg er klar over, at det er en svær situation. Jeg har både stor forståelse og fuld respekt for borgernes stemme i denne sag.

Det er samtidig mit ønske som minister at sørge for, at sådanne store, omfattende samfundsprojekter udføres så skånsomt som muligt for både borgere og natur.

Den foregående regering besluttede at gennemføre projektet på en mere skånsom måde end, der oprindeligt var planlagt. Så man nu kabellægger helt til grænsen af det teknisk mulige på 400 kilovolt niveau og samtidig kabellægger nærliggende 150 kilovolt-forbindelser. Det vil betyde, at der vil være væsentligt færre borgere, der bor tæt på en højspændingsledning i de berørte kommuner.

[Beslutningsproces]

I forhold til beslutningsprocesserne omkring infrastrukturprojekterne på energiområdet hører jeg en enighed blandt partierne om, at der skal åbnes mere op for "maskinrummet", skabes mere transparens og sikres en tidligere inddragelse af interessenter i sektoren og af Folketingets partier.

I februar 2020 vil regeringen fremsætte et lovforslag, hvor der lægges op til en ny planlægnings- og investeringsgodkendelsesproces for Energinet.

Der skal være mulighed for politiske drøftelser af store modnings- og anlægsprojekter tidligt i projekternes udviklingsfase. Regeringen lægger derfor op til, at der kommer en mere formaliseret inddragelse af KEF-udvalget forud for ministerens godkendelse af Energinets større anlægsinvesteringer.

[Behov for udlandsforbindelser]

Vi har en fælles interesse i, at Danmark lykkes med den grønne omstilling på en måde, hvor vi ikke går på kompromis med forsyningssikkerheden og vores position som foregangsland i at integrere VE-produktionen. En position mange andre lande misunder os og gerne vil lære af.

Elinfrastrukturen i lokale områder rundt omkring i landet og forbindelserne til udlandet vil skulle styrkes i takt med elektrificeringen af samfundet. Det markant højere elforbrug vil kræve udbygning af nettet.

Selvom ikke al strømmen her og nu er VE-baseret, så er øget elektrificering vejen frem for den grønne omstilling.

Med Viking Link kommer vi til at kunne indpasse og udnytte mere vedvarende energi i elsystemet. Det er rigtigt, at elprisen også forventes at stige som et resultat af, at vi udvider vores elmarked og øger vores handel på tværs af landegrænser.

En højere pris på el har dog også nogle positive effekter. Det kan f.eks. bidrage til flere investeringer i produktion af vedvarende energi og fjerne behovet for at støtte vedvarende energi.

Danmark har stor nytte af de nuværende udlandsforbindelser. Udlandsforbindelser er et led i et sammenhængende og fleksibelt elsystem og bidrager til forsyningssikkerheden her i Danmark.

Udlandsforbindelser er samtidig en central forudsætning for omstillingen af hele det europæiske energisystem og dermed nedbringelsen af CO₂-udledningerne. Et mere integreret europæisk elmarked vil gøre det nemmere og billigere at integrere større mængder fluktuerende vedvarende energi.

Omstillingen til grøn energi forventes at blive billigere, hvis vi handler med el over grænserne, end hvis alle lande skulle være selvforsynende. Det er ikke økonomisk rationelt, hvis hvert enkelt land skal bygge fuld reserve til tidspunkter, hvor f.eks. vinden ikke blæser, og foretage fuld indpasning af egen vindkraft.

Jeg er - ud fra tidligere meningsudvekslinger på denne sag - af den opfattelse, at Enhedslisten nok ikke helt deler min begejstring for og tro på europæisk integration af elsystemerne, hvor energien kan flyde frit.

Og det er en overordnet præmis for indretningen af det danske energisystem. Det bliver vi måske ikke

enige om på dette samråd, uanset hvor mange af dem, vi gennemfører.

[Afrunding]

Vores fælles ambitioner på energiområdet – som er lagt med Energiaftalen – og regeringens 70 procent-målsætning, stiller krav. Vi skal have det samlede energisystem til at spille sammen. Det er ikke et spørgsmål om udlandsforbindelser eller store varmepumper. Vi skal have begge dele og meget mere af det.

Tak for ordet.